

ДЕКАБРЬ 17
воскресенье
1939 он
№ 289 (2989)
Сэн 10 мүнгэ

БҮРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКЦ(б)-ийн В.М. Обкомой ба ВМАССР-ий Вөрсөөнө Соөдөй Президиумий ОРГАН.

ВОЕННЭ КОМИССАРНУУД

Улаан Арми болбол 20 жэлэй торшо соо хэдэн мянгад большевистскэ кадрнууды бэлдхэн гаргаһан. Хүдэлмэришэн-Таряшанай Улаан Армиин, Лениней орденото, Лениней нэрэмжэтэ военнэ политическэ Академиин тогтоһоор 20 жэлэй оёе тэмдэглэбэ. Академеер хүмүүжүүлэгдэшэд хадаа Улаан Арми ба Уһан Сэрэгэй Флот дээрэ олон. Тэдэнэр болбол гражданска дайнай комиссарнуудай боевой традицие нангинээр хадагалана.

Военнэ комиссарнууд—армида партиин альгөгдөмөлүүд мүн. Гражданска дайнай үедэ тэдэнэр болбол Улаан Армида командна постнуудта томилгодоһон, военнэ специалистнууды хинан харадаг, партиин ба правительствен хурса нүүдэнүүдэй байгаа. Комиссарнууд хадаа Улаан Армида партиин политическэ хүдэлмэрин эрхэм организаторнуудан байһан ба боевой аорилгонууды дүүргэлгөдө, революциин дайсадые бутасохилгодо боеууды мобилизовалаһан байна.

Военнэ комиссарнууд болбол гражданска дайнай фронтнуудай тон шухала участооуд дээрэ абаад. Тэдэнэр хадаа улаанармейшүүдны түргэн шагса атакануудта хүтэлэн орууладаг байгаа. Военнэ комиссарнууд хадаа политхүдэлмэрилэгшэдэй хамта Улаан Армиин тылые бэхжүүлэн, советскэ засагы өмхидхөн ба манай сэрэгүүдэй түргөөр ба амжалтатгайгаар урагшаа дахилгынь хангаха, революцинон журам байгуулаһан байна. Тэдэнэр болбол дайсады сэрэгүүдэй дунда эхэ политическэ хүдэлмэри абууладаг, тэрэнэй сэрэгүүдэе бутарган задагйрууладаг ба тэрэгээрэ ерэдүйн амжалтанууды бэлдхэдэг байгаа.

20 жэлэй саад тээ, нүхэр Сталиной хүтэлбэрөөр, баруун фронтин политхүдэлмэрилэгшэдээр зөхбөгдөжө, армиин дайшалан абаа частнууддахи полкын комиссарга инструктор гаргагдана байгаа. Тэрэн соо военнэ комиссарнуудай зорилгонууд тон тодоор ба хонороор найруулагдана байна.

„Полкын комиссар болбол өөрингөө полкын политическэ ба яравственнэ хүтэлбэрилэгшэ, тэрэнэй материална ба духовно интересүүдэй түрүүлэн хамгаалагша болоно. Хэрбээ полкын командир полкынгоо толгой болохо байгаа наань, комиссар хадаа полкынгоо эсэгшэ мүн болоно.“

Гражданска дайнай военнэ комиссарнууд нимае байгаа. Тэдэнэр хадаа шэн зориг, баатарлаг ба дисциплинны жэшөө байгаа.

Тийхэдэ, нүхэр Сталин болбол бүхы оперативна, строевой ба административна хүдэлмэридэ активнэ хабаадасалные военнэ комиссарнууднаа эрэдэг хөн. Тэдэнэр даалгагдана, партийна хэргүүд бүрин бодото байдалые гүнзэгшгөөр мэдхынь, революциин ашаг туйн тулада бүхы наурын үндэрхэе асэлтгүүй шудалхынь большевистскэ ходо хурган ба хургаһа нүхэр Сталин болбол гражданска дайнай мартагдашагүй галта жэлүүдтэ интервентүүд ба сагаангардейшүүдэе бутасохило генеральна стратегическэ плануудай инициаторны, авторны байгаа. Сталин хадаа революциин эсбэгтэ хүсэнүүдэ илалтанаа илалта төөшө хүтэлэн байна.

Гражданска дайнай үедэ, манай эхэ орондо тон амулта үдэрүүдэе, нүхэр Сталин болбол боевой, политическэ хүдэлмэрин гайхамшаг жэшөөнүүдэ Улаан Армиин бүхы большевистскэ, бүхы комиссарнуудта харууладаг байгаа.

Нүхэр Сталин хадаа военнэ комиссарнуудай үүргые Улаан Армида военнэ политическэ хүдэлмэрилэгшэдэй хэмжээдэ хүртэр, явнисво-сталинска типын политическэ деятельнүүдэй хэмжээдэ хүртэр үргэһэн байна.

„Бидэнэр военкомгүй хаа, Улаан

Армигүй байха хэмди—гэжэ Лени хэлээ хөн. Гражданска дайнай үеин военнэ комиссарнуудай ажал-абуулагада В. И. Ленинээр ба И. В. Сталинаар үгтэһэн, энэ дээдэ сөгналтэ болбол одооной Улаан Армиин частнууд, управлениүүд ба учреждениүүдэй, округууд, фронтнууд ба арминуудай военнэ советүүдэй военнэ комиссарнуудай оролдогто ба энтузиазмые үргэхэ, социалистическэ эхэ оронной оборонын хүсэмшадлые үшөө дээрэ үргэжэ, большевистскэ харагүүдтэ тэдэниие мобилизовалаха ёһотой.

Парти болбол гражданска дайнай военнэ комиссарнуудаар омогорхон. Нэгэдэгээр Морито Армиин 20 жэлэй ойн үдэртэ, нүхэр Сталин, нүхэр Ворошилов, манай парти ба бүхы советскэ арад болбол манай агуу эхэ советскэ эхэ оронной илалтын түлөө байлдаануудта наһабараһан, Нэгэдэгээр Морито Армиин боевой комиссарнуудай дурскалые мүнхалэн тэмдэглэһэн байна. Өөрингөө приказ соо нүхэр Ворошилов болбол социалистическэ эхэ оронной түлөө тэмсэжэ, дайсады байлдаанда өөһадниие амьбөөмө үгэһэн, героическа тэмсэлшэдэй, легендарна морито армиин дивизионуудэй комиссарнуудай—Вахтуровый, Мусиный ба Щепелевой нэрэнүүдэ дурснаһан байна. Большевистскэ комиссар И.А. Пожарский болбол Хасан нуурдахи байлдаанда баатарай үжэлээр үхэһэн байна. Баруун Украина ба Баруун Белорусские сүлөөлхын түлөө, польскэ паннуудтай тэмсэлдэ героическа комиссар Иванченко наһабараа.

Хасан нуурай, Халхын-Голой тэндэхи байлдаануудта ба Баруун Украина, Баруун Белорусские сүлөөлхэ хүндэтэ зорилгы дүүргэлгөдө военнэ комиссарнууд болбол, гражданска дайнай комиссарнуудтал адалаар, шэн зоригтой ба баатаршалгын жэшөөнүүдэ харуулаһан байна. Алдар сооһор дүүрэн, тэдэнэй боевой габиянууд советскэ арадай дурскалда удаан жэлүүдтэ үлэхэ.

Манай парти ба нүхэр Сталин болбол военнэ комиссарнууды бэлдхэлгөдө ба шөлөн абалгада эхэ анхрал табина.

ВКЦ(б)-ийн Центральна Комитет ба Советскэ правительство болбол военнэ комиссарнуудта туйлай эхэ найдабари үзүүлэнэ. Военнэ комиссар ба командир болбол част гү, али соединениин хүсэд эрхэтэ хүтэлбэрилэгшэд болоно. Тэдэнэр болбол частин байдалай түлөө ба тэрэн соохи военнэ ба политическэ бэлдхэлгөдө тэдэе даана.

Хөр жэл хахаддай саад тээ, Советскэ правительствен тогтоолоор военнэ округуудта—военнэ советүүд, РККА-гай частнуудта управлениүүдтэ ба учреждениүүдтэ—военнэ комиссарнуудай институтууд байгуулагдаһан байна.

Военнэ комиссарнууд болбол ойрын саг соо, партийна хүдэлмэрише шөнөдхөн табиха, Улаан Армиин политоргонууд ба партийна организацинуудые активизироваха, Ленин-Сталиной партине тойруулан тэрэнэй боевой зэргэнүүдэе бүри нягтаар жагсааха, Улаан Армиин боевой хүсэмшадлые бүри дээрэ үргэхэ, тэрэнниие советскэ социалистическэ державны илагдашагүй арми болгохо ябадалда манай партинар ба советскэ правительствоор зорюулагданахай. Военнэ комиссарнууд хадаа өөһадниие эдэ зорилгонууды амжалтатгайгаар дүүргэнэ гэжэ үнгэрһэн жэлүүдэй ошмт харуулаа.

Шэн зоригто сталинска комиссарнууд, таанарта мэндэе хүргэнэбди!

Лениней нэрэмжэтэ военнэ политическэ Академиэд мэндэе хүргэнэбди!

(„Правды“ түрүү бөшөгшөө).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РККА-гай, Лениней орденото, Лениней нэрэмжэтэ военнэ-политическэ Академиин комиссарнууд, начальнигууд, политхүдэлмэрилэгшэд ба багшанары СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнаха тухай

РККА-гай, Лениней орденото, Лениней нэрэмжэтэ военнэ-политическэ Академиин 20 жэлэйн гүйсбэнтэй дашарамдуулан, Хүдэлмэришэн-Таряшанай Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флотой военнэ комиссарнуудай, политхүдэлмэрилэгшэдэй ба багшанарай кадрнуудые ургуулан гаргалгаар ба хүмүүжүүлгөөр үрэтэй найнаар хүдэлмэрилэһэн түлөө комиссарнууд, начальнигууд, политхүдэлмэрилэгшэд ба багшанарынь шагнаха:

- Улаан Одоной орденот:**
1. Полковой комиссар Михаил Васильевич Вазановы,
 2. Полковник Андрей Филиппович Болотовы,
 3. Бригадна комиссар Алексей Иванович Ковалевскы,
 4. Бригадна комиссар Григорий Петрович Косыченкы,
 5. Бригадна комиссар Александр Николаевич Кербакковы.

- „Хүндэн тэмдэгтэй“ орденот:**
1. Дивизион комиссар Федор Фомичев Боконны,

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлгыне ороолго А. БАДАЕВ.
СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1939 оной декабриин 14.

Украины баруун областнуудай нүүрхэнэй баялигууд

СССР-эй, нүүрхэнэй наркомандай бригада болбол нэгэ харын торшо соо Украинны баруун областнуудай нүүрхэнэй уурхайнуудые шэнжэлэн байна. Энэ хүдэлмэрин результатуудань нитэлэгдөбө. Хэдэн мянгад квадратна километр газары шэнжэлэ хадаа энде нүүрхэнэй угаа эхэ залуулаһан гэжэ харуулаа.

Удэр шанарта хүрэн нүүрхэнэй баялигууд түмэрхаргын Равна Русская—Львов — Брод — Ровно линиһөө урагшаа тон үргэн площадта бии. Нүүрхэнэй нилдэ эхэ уурхайнууд Равна Русская, Кремень ба Коломый шадар байна. Эдэ районнуудта, шэнжэлэгдөн уурхайнуудай заласын зуян миллион шахуу тонн болоно. Тарнополь, Трабовли, Ровно ба Бусид районнуудта нүүрхэн бии гэжэ мүн мэдэгдэнхэй. Украинны баруун областнууддахи хүрэн нүүрхэнэй запасууд хадаа миллиард тонннуудаар тоологдоно.

Шанараараа домбровско ба доинецкэ нүүрхэнэй дутахагүй нүүрхэнэй баялиг Золочевын районодо, олдоһон байна. Тэдэнэй заласын нилдэ эхэ.

Шулуун нүүрхэнэй эдэ уурхайнууд панскэ Польшоодо үйлдэрилэгдэдэггүй байгаа. Удэртэ 1-3 тонн нүүрхэ абадаг нэгэ калды хон шахтнууд худалмэрилэгдэ байгаа. СССР-эй, нүүрхэнэй Ардад комиссарнат болбол энде нүүрхэ абалгы үргэн масштабаар өмхидхэхөн. «Шахтстрой» ба «Львовуглеразведка» трестнууд худалмэридэ орохон. Шахтабарилгын разведкэнуудые дэлгэрүүлхын тула шухала оборудование, материалнуудые, замтай шухала зэбсэгүүдэ Львовто альгээлгэ ойрын үдэрүүдтэ өмхидхэн.

ЛИГИ НАЦИН АССАМБЛЕЙ ДЭЭРЭ

ЖЕНЕВА, декабриин 13. Лиги нациин ассамблейгээр олдоһон комитедэй телеграммада СССР-эй правительствен харуу болбол үсгэлдэр үдэшлэн Женевэдэ абтаба. Мүнөөдэр Лиги нациин секретариат эдэ телеграммуудые толилобо. Ассамблейн заседаниие нэвхэ зуураа, түрүүлгшэ болбол эдэ телеграммуудые ушанһан ба советскэ правительствоһоо абтаһан харуу хадаа арбангурбалай комитедээр «үсгэдэхэ» юм гэжэ мэдүүлбэ. Арбангурбанай комитет хадаа магад «кооптацин» үндэһе нуури дээрэ, оролдоо үгсболоһон Польшын түлөөлэгшэ гэжэ нэрлэгдэдэг... үшөөлгө членэ нэмэгдөбө ха. Англо-французска режиссурин гар хадаа ассамблейн энэ заседаниин ябаса дээрэ мүн харагдаба. Ассамблейн заседани хадаа эргэнэй баталаһан

(ТАСС).

Румынидхи целлюлозно Фабрика дээрэ болоһон тэлэрэлгэ

Берлин, декабриин 14. (ТАСС). Абаралгын хүдэлмэринүуд хадаа тон эхэ бэрхшээлдэ оруулагдаһан байна, юндэд гэхэдэ фабрика төөшө, гансахан лэ противогастайгаар ошожо болохо байгаа. Олон хүнүүд хорологдоһон ба дүрэнэй байна. Төлэралгын болоһон шалтагаан тухай, юунышэ тодоруулагдаагүй.

Барков ба Лисевичин зураг. (ТАСС-ын фото-клише).

Дмитрий Киреев

Ленинско-Сталинска комсомолоор хүмүүжүүлэгдэн залуу комсомолец, манай эхэ оронной дүлэт патриот нүхэр Дмитрий Петрович Киреев болбол 1915 ондо Улаан-Удмы депогой худалмэришэнэй бүлгэдэ түрэн юм. 1930 ондо долоон класс дүүргэбэ. Тийхэдэ, «Вурятия» гэжэ промартельдэ слесарь-хурагшаар ороо һөн. 1931—33 он хүртэр Улаан-Удмы деподо слесарээр хүдэлмэрилэе. 1933 ондо Чита горото зургаан харкн болзортой, электросварщиктуудай курда альгөгдөн байгаа. Энэ курсы дүүргэжэ ерэд, тус деподо электросварщикгаар ба электросварчинон цехын бригадараар хүдэлмэрилэе.

Нүхэр Киреев болбол бригада дотороо, гайхамшаг стахановска хүдэлөөнэй инициатор байһан юм. Тийхэдэ, комсомольско залуу организатор нух. Киреев болбол чарсыгаар ба үнэтэ балэгүүдээр шагнагдаа хөн. 1936 оһноо хойшо цехкн бригадирта дэбжүүлгэдөн ба худалмэришэдэй дунда тон авторитеттэй болоһон байна. Уданыггүй, 1938 оной һүүлээр тус депогой комсомольско комитедэй секретарьта дэбжүүлгэдөн байна. Мухар Киреевэй хүтэлбэри доро, депогой комсомольско залуушуудта хадаа Ленинско-Сталинска комсомолой XX жэлэй алдарта оёе үйлдэриин шэнэнууд показателнуудтайгаар угтаһан юм.

СССР-эй зам харилсаанай Ардад Комиссарнат болбол түмэр замтай транспорт дээрэ нүхэр Дмитрий Петровичин туйлаһан гайхамшаг амжалтанууды үндэр сагшэжэ, тэрэнниие «Хүндэтэ железодорожникто» гөһөн значеогоор шагнаһан байна. Энэ болбол залуу комсомолец—массын организаторые бүри эхэнүүд амжалтануудта зоригжуулаа.

1939 оной июнь нарада комсомольско улзовой комитедэй секретарьта дэбжүүлгэдэбэ. Мүн, энэ жэлдэ большевистскэ партиин члендэ абтаа.

Энэ жэлэй ноябрь нарада, нүхэр Дмитрий Киреевэй амжалтаһан байрай эхэ баярнууд тохболодо. Тэрэ хадаа эхэ оройгоо солото транспортнигуудай нэгдэдэ тоологдожө, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй указээр «Ажалай доблестниин түлөө» медальаар шагнагдаа. Удаа төөшө, Улаан-Удмы Городской Советдэй депутатуудта кандидаттаар дэбжүүлгэдөн байна.

Литвэнэ интернированна зоние эвакуацилгаар, СССР-эй правительственнэ комиссиин хүдэлмэри тухай мэдээсэл

Каунас, декабриин 13. (ТАСС). Литвэнэ интернированна зоние эвакуацилгаар СССР-эй правительственнэ комисси болбол өөрингөө худалмэри хаялар дүүргэхэн. 20 үдэрэй торшо соо, комисси болбол интернированна зоний байһан долоон лагернуудта ошоһон, ба СССР-тэ альгээһын тула 1500 хүниие шалган абанаһан байна.

Баруун Белоруссин ба Баруун Украинны интернированна ажалуугшад болбол комиссиине тон эхэ баяраар угтаһан ба Советскэ Союзда ошоһын дура хүсэлны мэдүүлгэһэн байна. Тэдэнэр болбол эхэ орондо, өөһаднигөө бүлэнэртэ бусаха аргабадалы үгэһэнэй ба хүнүүд тухай анхаралаа эхээр табидаг байһанайн түлөө Советскэ правительстводо халуун баясхалан хүргэнэ.

ГЕРМАНИДАХИ СОВЕТСКЭ ЭКОНОМИЧЕСКА КОМИССИ ХҮДЭЛМЭРЭӨ ДҮҮРГЭБЭ

Берлин, декабриин 14. (ТАСС). Делегациин хүдэлмэрин дүүрэнэй дашарамдуулан, үсгэлдэр, СССР-эй экономическа делегациин түрүүлгшэ Ардад Комиссар Тевосян, делегациин түрүүлгшэ орологшо Савченко ба Берлиндхи СССР-эй полпред Шварцлев гэгшэд ужин үгэбэ. Гадаа-да хэрэгүүдэй, ажахын, зам харилсаанай министрствонуудэй, военнэ министрствын ба бусад правительственнэ учреждениүүдэй түлөөлөгшөд хабаадаба. Ардад Комиссар Тевосян ба германска правительственнэ онсо түлөөлөгшэ Риттер гэгшэд а маршалгын үгэнүүдэр андалдаба.

ЛЕНИНГРАДСКА ВОЕННЭ ОКРУГОЙ ШТАБАЙ ОПЕРАТИВНА МЭДЭЭ

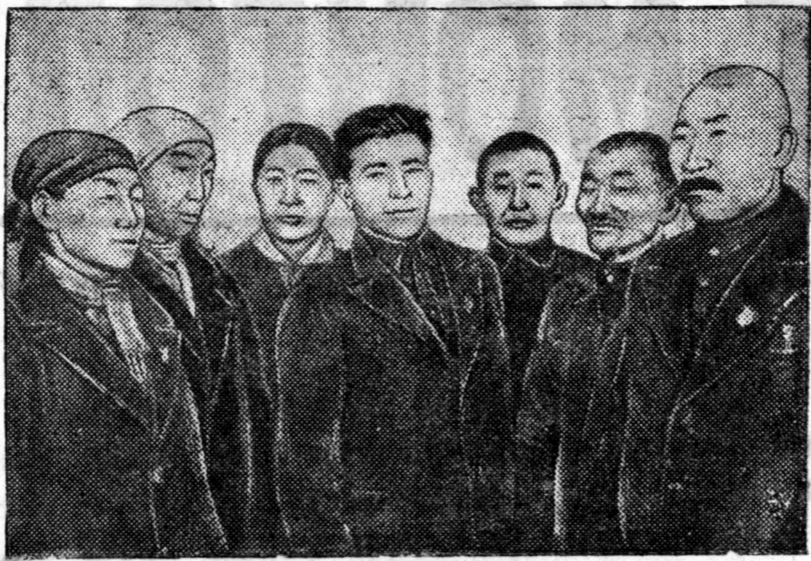
Декабриин 14-эй үдэр манай фронтуд Мурманскскэ баруун тээ, гаргашаа дабшалгана үргэлжэлбэ. Уткинскдэ манай частнууд үргэн хиллээе баруулжа 117 километр дабшабэ. Манатай ба сагай уларил муу байһан дээрһөө, манай авиаци гансахан лэ разведкэныи нийдэлгөнүүдэ абуулаһан байна.

Частанууд болбол Сюскуярви, Сулулампи, Хишпола селенинүүдэ эзэлбэ. Манатай ба сагай уларил муу байһан дээрһөө, манай авиаци гансахан лэ разведкэныи нийдэлгөнүүдэ абуулаһан байна.

1940 ОНОЙ ВЫСТАВКЭДЭ БЭЛЭДХЭЛЫЕ ПИОНЕРУУДЭЙ БА НУРГУУЛИНХИДАЙ ДУНДА ЭМХИДХЭХЭ

Манай ороной жаргалтүгэс багашууд болбол эрдэм техникыг шудалхын түлээ эрмэлзэн, олонхын отличноор хуралсана. Өөндөгчөө амжалтануудыг 1939 оной выставкэдэ «Юнадуудай» павильондо харуулан, коммунистическэ общественнэ дэргэдэ байгуулагтад болхо байханаа «оройгоо урда, аба Сталинтайгаа урда пароговалхан байна. Хүдөө ажахын эдир техникүүд, өөндөгчөө модель экспонатудыг (комбайн, трактор, молотилка, электродвигатель г.м.) харуула. Ленинградий эдир техник Саша Осипов болбол гайхамяг экспонатиде — түрүүлэд явхан тракторай гэрлээр, трактористгүйгээр жолоодогдог тракторай моделиг харуулаа. Дондохи-Ростовой эдир техникүүд болбол «Сталинец» комбайнын моделиг хоёр жэлэй торшо соо бэлэдхэб. Энэнь бодото комбайнда адалар хүдэлмэрилна.

ХАВВ-дэ «юнадуудай» павильондо харуулагдаха диевигтэ, бүх хүдэлмэринүүдэ нарин нягтаар бөшөнэд. Эрхим хүдэлмэринүүдэйгө түлээ, правительствын дээдэ наград — орденуудыг абагшад эдирүүд олон. Жэшээлхэдэ Миша Кулешов болбол 5 жэлэй саадтэ, Тульская областодо залуу мануудыг үсхэлгэдэ шэф абалдыг үсхэхэн юм. Миша хадаа «Хундын тэмдэг» орденуор шагнагдаа. Орденуосон Барасби Хангозов (Кабардино - Балкарска АССР) болбол залуу мануудыг үсхэлгэдэ шэф абалхан ба Ворошиловско ваднигуудай кружогуудыг эдирүүдэй дунда эхилэн эмхидхэб. Миша Кулешов, Барасби Хангозово адал эдирүүд хадаа хүдөөажамын Бүхэсоюзна выставкэдэ дэргэдэ кандидатууд мүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Соц. малажалай түрүүшүүд (Яруунын аймар) зүүн гарна: Дебанова, Цыдыпова, Нимаева, Грехов, Бадмаева, Абидуев, Бадмаев.

ТЕЛЬМАНЦУУДЭЙ ВУСХЭЛЫЕНЬ ДЭМЖЭХЭ

«Колхозуудта общественнэ мал ажалыг хүгжөөхө хэмжээбүүлганууд тухай» ВКЦ(б)-ийн ЦФГ-эй ба СССР-эй Совнаркомой историческэ тогтоолуудор бэлдхэн, манай оройной колхозингууд, малажалай хүдэлмэрилэгшэд болбол шэняүүд амжалтануудыг шингэн бэлдүүлжэ байна. Выставка — хүдөө ажамын хүснэгтүүсөөр хүгжөөлгын энэ трамплин хадаа бүх малажалыг бүри үндэрпродуктивна болгохын тула оломилион колхозингуудай энтузиазмыг улам өгдөн үргэб. Түрүү колхозууд хадаа тэдэ тогтоолуудыг дүргэхин түлээ тэмэсэн, нилээд өхөнүүд результатуудыг туйлажа байна. Жэшээлхэдэ, манай республика дотор түрүү, Тельманцын нэржээтэ (Селенгинск аймаг) колхозой колхозингууд хадаа фермануудыг бэлдүүлжэ, тоо толгойго олошоруулхатаа хамта, тэдэнь продуктивностинь нилээд дээшлүүлбэ. Эрхим малшад — Жалсанова, Будаева, Лобсанова, Дампилова ба бусад болбол манууд хадаа өхө хү, тоно нооно абыхин түлээ сууршаргүй тэмэсэн, выставкин түрүү онынуудыг ажалдаа үргэнөөр хэрэглэнэ. Тельманцын хадаа малнуудай тоо толгойго олошоруулхатаа хамта, тэдэнь продуктивностинь дээшлүүлбэ.

Баруун Европодохи дайн

Париж, декабрин 14. (ТАСС). Декабрин 12-то, Саарын баруун тээ, германууд болбол 10 хүнийг пленде абажа, французска постануудай нэгмье авчлан байна гэжэ официална мэдээсэгдэнэ. Тусгагдэр, бүхы фронт дээрэ номоогоноор үнгэрэбэ. Берлин, декабрин 14. (ТАСС). Германска армийн верховно командовани ингэжэ мэдээсэбэ: «Мозель ба Рейнын хоорондохи фронт дээрэ, разведывательна отрядуудай абуулангууд тэмдэглэгдэб. Олон участогууд дээрэ, пленнэ хүнүүд дахин абтанан байна». Лондон, декабрин 14. (ТАСС). «Иппинг Стандарт» газедэй хэлэһэнэй ёшоор, декабрин 12-то, Лондон дээрэ германска самолет сөхигдөөн байжа. Энэ болбол дайнай эхилхэнэ хойшо, Лондон дээрэ, дайсадай самолетуудай нилэвэнэй түрүүшын умар гэжэбэ. Лондон, декабрин 14. (ТАСС). Германска ливорто эсэргүү, английска гурбан крейсериүүдэй байлдаан ба «Экстер» крейсериэй гэмтээгдэнэ тухай мэдээсэжэ, далайн министерство болбол үсэгдэрэй байлдаан хадаа 4 часай торшо соо үргэлжэлбэ гэжэ дамжуула. «Адмирал Шеер» гэжэ германска ливорты хэдэн номонууд дайраба. Берлин, декабрин 14. (ТАСС). Уругуайн эрэнүүдэй дэргэдэхи далайн байлдаан тухай германска мэдээсэлдэ ингэжэ хэлэгдэнэ: «Гэмтээгдэнэ «Экстер» гэжэ английска крейсериэ гадна, Монтевидеоо эрэн «Аякс» ба «Ахиллес» крейсериүүдыг гэмтээгдэнэ байна». Лондон, декабрин 14. (ТАСС). Хойто далайда, английска подводно лодка болбол германска лодкыг шэнгэжэбэ ба германска крейсериэ торпедировалахан байна. Норвежскэ территориальна унагуудта, 4034 тонна водоизмещени тухай «Дефорд» гэжэ английска парохол, германска подводно лодкоор торпедировалагдахан ба шэнгэжэбэ байна. Дайнай 14 неделин торшо соо, английска далайн контролеороор 83500 тонн ашаанууд баригдана байна.

Искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй активай суглаан

Гаяхан, Гүрэнэй Бурят-Монгол национальна театрай зал соо искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан болбо. Эндэ, Бурят-Монгол театрай ба филармийн артистууд, художнигууд, театральна-музыкальн училищын студентүүд ба багшнар, областной партийна организациин ба республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэд хабарада. Суглаан дээрэ, Бурят-Монгол искусствын декадада бэлдхэл тухай ВМАССР-эй Верховно Советай Президиумтай түрүүлгэһэн хүхэр Г. Ц. Вельгаев доклад хэбэ. Бурят-Монголой искусствые — Бурят-Монгол национальна театр, госфилармони, бурят-монголой советскэ художнигуудай союзай ба арaday творчествын Байшанай коллективүүдэй творческо ургалтыг 1940 ондо Москвада харуулха тухай СССР-эй Совнаркомой тогтоолой туйлай өхө удхананар тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Вельгаев болбол декадада бэлдхэлэй түлээ эдэ коллективүүдэй харюусалгыг тэмдэглэбэ. Нүхэр Вельгаев болбол декадада бэлдхэл ба үнгэргэлгын түлээ харюусалга гансал искусствын хүдэлмэрилэгшэдэ бэшэ, мүн ТҮРҮШЫН ээлжэндэ, бүхы партийна организацинда ба республикын правительстводо тухаа байна гэжэ дурсабэ. Саашан, нүхэр Вельгаев болбол Бурят-Монголой искусствын декадын программа тухай хэлэбэ. Программанды «Вар» ба «Шампи» гэжэ музыкальн хоёр драм, оперна ба концертнэ выступлениүүд, изобразительно искусствын зоёолой выставкэнүүд харуулагдахаар хараалагдана. Декадада хабарагдашад тоонь 750-800 хүн байхаар хараалагдана гэжэ докладна элэрэнэ. Эдэһэнэ декадада бэлдхэлгын тула, РСФСР-эй Совнаркомой дэргэдэхи искусствын хөрөгүүдэй комитетнэ художественно хүтэлбэрилэгшэд-түлээлэгшэд Москва ба спецпалана эрэнэ байна. Искусствын талантливо мастернуудыг арaday дундаа элэрүүлэн олохо ба тэдэһэнэ декадада хабарадуулха туйлай шухала зорилго хадаа арaday творчествын республикын байшангай урда байна гэжэ нүхэр Вельгаев хэлэбэ. Докладай хүлээр үгэ хэлэлгэ ахилбэ. Нүхэр Мердигеев, Анжигиров (ВМАССР-эй советскэ художнигуудай союз), Гармаева, Цыденжапов (Б.М. нац. театр) гэгэһэдэ декадада эрхим хайнаар бэлдхэл тухайгаа хэлэбэ. Гүлээрэнь, нүхэр С. Д. Игнатиев болбол манай агуу өхө оройной ахадүү арадуудай харалгада табиха искусствын түлээ, Бурят-Монгол арaday урда искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй угаа өхөхэн харюусалгатай байхан тухай дэлгэрэгын үгэ хэлэбэ. Хамта 15 хүн үгэ хэлэбэ. Тэдэһэнэ тооло — декадын художественно хүтэлбэрилэгшэ Туманов, музыкальн талаар консультант Поляновский, Б. М. нац. театрай артистнар Валдаев, Ламожанова ба бусад. Суглаан хадаа Бурят-Монголой искусствын декады Москвада үгэргэхэ тухай СССР-эй правительствын тогтоолыг нэгэндуудаар амаршалхан ба энэ декадада бэлдхэл хэмжээбүүлганууд тухай ВКЦ(б)-ийн Областной Комитетай тогтоомжыг хайшаанан резолюци абаба.

ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

Гаяхан, ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой Обкомой Бюрогой заседани болбож, пионерүүд ба нургуулинхидыг 1940 оной хүдөөажамын Бүхэсоюзна выставкэдэ бэлдхэл тухай асуудалыг зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудал тухаа нүхэр Таракановскын доклад сонсоод, нүхэр Волковский (главвыставком), Шадрина (ВМАССР-эй Наркомпрос), Ларионов (ВЛКСМ-эй Горком), Хейхеев (Облвыставком), ВЛКСМ-эй Обкомой нагадехи секретарь Сахинов гэгшэд үгэ хэлэбэ. Бюрогой заседани хадаа, 1940

Е. ВОЛХОВСКИЙ — ХАВВ-дэхи, багашуудай хүдэлмэринүүдэй таһагай старша инструктор.

Манай МТС-ийн хүдэлмэрилэгшэд болбол нотагууддахы ажалшад дайдуудай Советүүдэ хунгалтануудыг ажалай шэнэ амжалтануудар угтахын тула, ремонтно хүдэлмэриг эршэмтэйгээр абуулжа байна. Хүдэлмэрилэгшэдэй бултадаа соцсоревнованида оролсохой. Ремонтингоо IV кварталы планине ноябрийн 29-дэ дүүргэжэ, I кварталай планине бэлтүүлжэ эхилэбди. Мүнөө, 8 тракторнууд ремонтлогдон. Хүдөөажамын машинанууд, тарилгада наяр бэлэн болохо. Эмхитэй хүдэлмэри хадаа түрүү хүнүүдэй зэргыг үргэхэб. Слесарь Будаев

Шэнэнүүд амжалтануудай түлээ

Манай МТС-ийнхид болбол хүдэдгэ түрүү нуурга бэхидхэхын түлээ хүсэтэйгээр тэмэсэжэ байна. Бидэндэ үгтэһэн дамжуулгын улаан туг хадаа саашамын амжалтануудай символ болон. Ветогников — Иволгын МТС-ын директор. Р., балташа Хохлов И., кузнец Иванов Д., олостаночник нүх. Юндунов гэгшэд үдэрэйгөө нормые 200-230 процент хүртэр, хайн шаартайгаар дүүргэнэ. Ремонтлогдон тракторнуудтай нэгмье дефект үсы гэжэ шалгалтын комисси тодорхойлобо.

ВОЛГА ДЭЭРЭХИ БЭШЫХАН ГЭР

Удэшэндэ, пристань дээрэ ба эршадарай поселкин гайтай болхонд, башыхан гэртэ айшад ердөг хөн. Агууехэ летчик Чкаловый өхмө — Наталья Георгиевна үзэхөө зэтонной хүдэлмэришэд, Чкаловск поселкин хуушанай уйнаамшад ердэг байгаа. Мүнөөдэр тэрэнтэй уулзахала Николай Иванович Шапошников, Моничев «Иша абага» — урдань кончегар явхан, үнн хада волжскэ пароходууд дээрэ Чкаловтай хамта хүдэлмэрилхан, Чкаловтай хэдэн арбаад жэл соо хамта явхан Владимир Иванович Крячков ба судоремонтно заводой директор Иван Михайлович Шубин гэгшэд ербэ. Эдэ хуушанай ханинууд хадаа поселкингэ хэрэгүүд ба агнуури тухай хөөрлөдгэ эхиллэд. —Агнуурида ябаханда Валерийн тон наадаша байһынэ наана ёһотой — гээд, энэ сугларгашадэй нэгэн, нимэ нэгэ умарлар хэлэнэ: Нэгэтэ Чкалов дүннигөө ойдо агнахаа гараа хөн. Тэрэнтэй мүн нэгэ хэдэ хүн, шандага буудаха дуратан ошолсон байгаа. Тээд, Валерий болбол сугтаа явганша нэгэ нүхэртөө ингэжэ хэлэб: —Ши тээ-тэрэ бүлэг ой соо

ошо. Тэндэ бидэниг олоо угтажа байна — гэжэ хананаб. Тэрэ хадаа үгөөрөн өшобо, үзэхөөрөшмө борожын саана хордоһон томохон шандага хараба. Түргээр буугаа мурһөө абаад буудажархадан шандаган унашаба. Агнуушан өхөөр баярлажа унагаанан шандагандаа гүйжэ ошохонд, тэрэһэн шэхэн дээрэ бөшыхан саархан байба. Саарһынэ абажа үзэхэдэнь, нийж бөшөөтэй байба гэхэ: «Дэмь зобош. Би үнн алагданхайб». Энэһини бөшөөһэндэ амарһынэ хөжөг түрөөгүй: Валерий Чкаловый подчёрка мүн байгаа... Түрһэн нотагтаа Валерий Чкалов ерөөл хадаа, тэдэхэ хүнүүдтэ оеорогдонгүй үнгэрхэн бэрхэ байта хөн. Василево поселкин (мүнөө Чкаловск) нууризон, дүтшадарай деревинин колхозингууд — бүгэдээрэ лэ өөржөө нотагай солото летчиктой уулзахыг хүсэдэг байгаа. Энэ поселкин үхибүүдыг Чкаловый агнуурийн планинеһэн хайтар мөндөхий байдаг хөн. Тэдэр болбол Чкаловый мурһөө хэдэн олоороо дахажа, агнуурийн газараар шуялдан явдаг дээрэһэнэ, Чкалов болбол бүхэлэй үдэртөө нэгмье номо хүргэдэггүй байгаа.

Чкалов болбол нотагтаа өрөхэдэ Василевскийн залуушудтай саг үргэлжэ хөөрлөдгэ, тэдэһэн шадарини ба хүсэлмэ «шамхалжэ», профессиине шалгалдэнь туһалдаг хөн. Тэдэһэн олонийн гэгшэ болго гэгшэ бүхы наһанайгаа дура хүсэлмэ тэрэндэ хэлэдэг байгаа. Чкаловый түрэл Евгений Павлов гэгшэ семилетка дүүргэһэнэйгэ нүүдэд саашаа хурахаа болжог, зэтондэ хүдэлмэридэг болоо. Чкалов хадаа Павловыг адалан харадаг байгаа. Тингээд нэгтэ агнуурида гарахадаа Павловыг абаашалсаа. Ой соо хожуула хөөрлөдгэбэ. Чкалов болбол тэрэһини нарийр шагнажа, хүүдээрэнь нилдэжэ хүрхы тэрэндэ гэгтэ дурадаа. Тэрэһини Жения байртай зүбшөөгөө. Чкалов хадаа тэрэһини Горький город абаашажа, аэрокубта оруулаа хөн. Валерий Павлович хадаа өөрнөгөө хүмүүжүүлхэн хүнэй судба тухай оролдожэ, аэрокубтань ходе орожо, Павловый амжалтануудыг адаллажа хоёр жэл соо ябаа. —Шамане сэрэгэй авиационно нургуулидуоруулаб — гэжэ Чкалов тэрэндэ хэлэдэг байгаа. Валерий Павлович хадаа өөрнөгөө үгыг дүүргэжэ үрдөөгүй. Ухэл наатуулаа. Евгений Павлов болбол хайндурараа Улаан Армийда ошожэ, далайн авиацида оруулагдахан ба мүнөө сэрэгэй нургуулингуудай нэгэндэ хуралсажа байна. Тэрэ хадаа хайхан партида абтаа. —Яажа ажаруухыг ба хүдэлмэрихэм Чкалов хургаа, — гэжэ судоремонтно заводой директор И. М. Шубин омогорхон хэлэдэг. Залуу балгич Шубин хадаа Чкаловыг судоремонтно завод дээрэ ерээ. Заводань муухан, харачан гэртэй байгаа. Тэрэһэн оюн 2-3 бөшыханууд судохон нүүд ремонтлогдон хөн. Шубинай хэхэ хүдэлмэри угаа өхэ байгаа. Гэбшөө, шэнэ директортэ тон багаар туһалдаг ба директортэй оныдэн бага байгаа. Хэрэгүүдэнь захарадггүй хөн. Энэ үгэдэ, Чкалов ербэ. Шэнэ директортэй бэрхшэлнүүд тухай дуулахадаа, тэрэ болбол уданьшөггүй зэтон дээрэ ошожэ, Шубини олоод, тэрэнтэй хамта, завод соогууран үнн саг соо ябаа. —Ши болбол энэһини зүрхэтэйгээр лэ урагшан дахюулха ёһотойш — гэжэ Чкалов Шубинда хэлэб. Шубинда, хүдэлмэринь тон һонин план байгаа. Директор хадаа хүдэлмэришадгэ гэрнүүдэ, ялуд, столово, ясли, детдом байгуулхыг хараалхан байба. Тээд, энэһини бэлдүүлгэдэһэн наад хэдэг хүнүүд байба. Бюрократическа канцлирануудта хэрэгсөн наатуулагдадаг байгаа. —Зүрхэлэ, Шубин! Зорилгойгоор лэ яба. Шини хүдэлмэриг

результатуудаарань сөгнэхэ. Шубин болбол энэ лэ хэлэһэнэ нийбэ. Мүнөө, заводань ба тэрэнтэй бүхы байра-байдалай учреджениүүдэ бүхы Волга дээрэ жэшээ харуула. Валерий Павлович хадаа Чкаловскад хүүшинхөө ябаханда, нотагай нургуули тухаа өхөөр ханалаа табла хөн. Тэрэ болбол хургагшадтай суглаанда ербэ, хургагшадтай үнн удаан хөөрлөдхэнэйгөө нүүдэр ингэжэ асууба: —Арбадхи каласайхиднаа хэн «муу» гэгшэн сөгилтэтэйб? Нэгэ хэдэ саг үнгэрэбэ. —Зай хүүгэд, эндэ үлээд, нүхэрэй ёһоор хөөрлөдгэ. Гэгдэгшэд-хургагшадтай часнаа дээшэ саг соо халгуунаар хөөрлөдгэбэ. Чкалов ябаха дээрэ, хожом шөөе — өрөхөб гэжэ үгээб үгөө хөн. Харанхы һүни болобо. Поселкин галиуд барандаа угтарана. Гансахан Чкаловтай бөшыхан гэртэ гэрлэтэй. Агнуурийнгаа костюмаар, буугтай байгад абуулан Валерий Павловичин портрет үдэһини нулабтар гэрлэдэ, хананань харагдана. Тэндэ, гэр соонь, томохон роза сэгсэгэй һонин хүүдэр байна. Чкалов тухай дурасгал энэ роза сэгсэгтэй холбоотой юм. Валерий хадаа нэгтэ агнажа явгараа Климантово деревини орожо, нотагай ба-